

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий інститут управління, економіки та
природокористування
Кафедра публічного управління та економіки**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор інституту
_____ **В.Г. Горник**
_____ 2020 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ОСНОВИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ”**

освітній рівень   Перший рівень вищої освіти

галузь знань   28 Публічне управління та адміністрування

спеціальність
(спеціалізація)   281 Публічне управління та адміністрування

освітня програма   Публічне управління та адміністрування

тип дисципліни   Обов'язкова

Київ – 2020 рік

Розробник: О.Я. Немирівська, к.держ.упр., доцент, доцент кафедри публічного управління та економіки

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри публічного управління та економіки

Протокол від 17 листопада 2020 року № 5

Завідувач кафедри публічного
управління та економіки

С.О.Кравченко

Погоджено:
Гарант освітньої програми

Л.М. Костецька

1. Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показників</i>		<i>Розподіл годин за навчальним планом</i>		
Кількість кредитів:	5	Вид занять	Форма навчання	
Загальна кількість годин:	150		Денна	Заочна
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:	1	Лекції:	24	10
Семестр:	2	Практичні заняття:	-	-
Тижневе навантаження (год.):		Лабораторні заняття:	-	-
аудиторне:	3	Семінарські заняття:	24	6
самостійна робота:	6	Самостійна робота:	102	134
Форма підсумкового контролю:	Екзамен	Консультації:	-	-
Мова навчання:	українська	Індивідуальні заняття:	-	-

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у ННП кафедри публічного управління та економіки, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою nemyrivska.olena@tnu.edu.ua.

2. Програма навчальної дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни:

Препозит:	Постпозит
Основи права Вступ до публічного управління Вступ до публічного адміністрування Історія публічного управління Основи регіонального управління	Проектні підходи в публічному управлінні Основи сервісної держави Міжмуніципальне співробітництво Управління ресурсами об'єднаних територіальних

Мета вивчення дисципліни:

Формування у студентів знань щодо діяльності органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб задля розуміння майбутніми фахівцями важливості адміністративної самоврядної діяльності в царині здійснення публічної влади в сучасних умовах; розгляд новітніх підходів і сучасних технологій у вирішенні проблем місцевого значення через адміністративну самоврядну діяльність; аналіз існуючих проблем урядування як відправної для удосконалення політико-адміністративної системи України та місцевого самоврядування.

Очікувані програмні результати навчання за дисципліною (за Освітньою програмою):

ПРН 17. Уміти розробляти управлінські рішення щодо регіонального та місцевого розвитку.

ПРН 21. Уміти розробляти програми і проекти на різних рівнях та у різних сферах публічного управління.

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни

Шифр та назва компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/ навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
Загальні компетентності (ЗК)				
ЗК 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя	ПРН 17	ПРН 17		ПРН 17
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)				
ФК 2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів	ПРН 17 ПРН 21	ПРН 17 ПРН 21		ПРН 17 ПРН 21
ФК 12. Здатність формувати дієві управлінські механізми забезпечення регіонального та місцевого розвитку в умовах сучасних викликів	ПРН 17	ПРН 17		ПРН 17
ФК 16. Здатність використовувати програмно-цільовий та проектний підходи у діяльності органів публічної влади	ПРН 21	ПРН 21		ПРН 21

Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні та конституційно-організаційні основи місцевого самоврядування.

Тема 1.1. Міжнародні та конституційно-правові та основи місцевого самоврядування

Місцеве самоврядування як складовий елемент публічного управління. Поняття та ознаки місцевого самоврядування. Принципи місцевого самоврядування. Європейська Хартія місцевого самоврядування та Всесвітня Декларація місцевого самоврядування. Правова природа міжнародних стандартів місцевого самоврядування. Вчення про природні права людини і громадянське суспільство як основа теорії місцевого самоврядування. Теорія природних прав вільної громади. Громадівська теорія місцевого самоврядування. Державницька теорія місцевого самоврядування. Головні напрями державницької теорії –

політичний та юридичний. Теорія соціального обслуговування. Теорія дуалізму муніципального управління. Основні моделі місцевого самоврядування: англосаксонська та континентальна (французька). Змішана, іберійська, радянська моделі місцевого самоврядування. Конституційне закріплення місцевого самоврядування в Україні. Система законодавчо-правових актів, що визначають функціонування місцевого самоврядування. Форми безпосередньої та представницької демократії у здійсненні місцевого самоврядування.

Тема 1.2. Система місцевого самоврядування. Служба в органах місцевого самоврядування.

Система місцевого самоврядування. Органи місцевого самоврядування первинного і вторинного рівня. Система органів місцевого самоврядування територіальної громади. Організаційна основа місцевого самоврядування. Територіальна громада у системі місцевого самоврядування. Представницькі органи у системі місцевого самоврядування: порядок формування та компетенція. Депутати місцевих рад. Права і обов'язки депутатів з виборцями. Депутатські запити. Депутатські звернення. Депутатські запитання. Гарантії діяльності депутатів. Правовий статус сільських, селищних, міських голів та голів районної, обласної, районної у місті ради. Повноваження голови районної, обласної, районної у місті ради. Заступник голови районної, районної у місті ради та перший заступник, заступник голови обласної ради. Формування і функціонування виконавчих органів місцевого самоврядування Виконавчі органи місцевого самоврядування в Україні. Виконавчий комітет сільської, селищної, міської, районної у місті ради порядок формування і структура. Відділи, управління та інші виконавчі органи сільської, селищної, міської, районної у місті ради. Старости у структурі виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради. повноваження старости. Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Служба в органах місцевого самоврядування. Поняття і принципи служби в органах місцевого самоврядування. Порядок проходження служби в органах місцевого самоврядування. Правовий статус муніципальних службовців, їх права та обов'язки.

Розділ 2. Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування та основні засади здійснення реформи децентралізації в Україні.

Тема 2.1. Засади формування і використання матеріальної бази місцевого самоврядування

Право комунальної власності у забезпеченні матеріальної основи місцевого самоврядування. Об'єкти комунальної власності територіальної громади. Права органів місцевого самоврядування щодо здійснення права власності та у сфері управління об'єктами комунальної власності. Господарська діяльність органів місцевого самоврядування. Спільна власність територіальних громад. Місцеві бюджети у формуванні економічного базису місцевого самоврядування. Участь держави у формуванні доходів місцевих бюджетів. Доходи місцевих бюджетів. Видатки місцевих бюджетів. Місцеві податки і збори. Участь органів місцевого самоврядування у фінансово-кредитних відносинах. Міжбюджетні трансферти.

Тема 2.2. Основні засади реформи децентралізації в Україні.

Перспективні напрями формування сучасних територіальних громад. Добровільне об'єднання територіальних громад. Створення об'єднаних територіальних громад. Принципи добровільного об'єднання територіальних громад. Суб'єкти добровільного об'єднання територіальних громад. Основні умови добровільного об'єднання територіальних громад. Порядок добровільного об'єднання територіальних громад. Порядок добровільного приєднання до об'єднаних територіальних громад. Державна підтримка добровільного об'єднання територіальних громад та добровільного приєднання до об'єднаних територіальних громад. Спроможна територіальна громада. "Розумне зростання" в об'єднаних територіальних громадах. Механізми підвищення спроможності територіальних громад на засадах їх об'єднання та налагодження співробітництва між ними. Засади й механізми

ефективного функціонування системи місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад.

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

ДЕННА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
л		п/лаб.	сем.	с. р.	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Теоретичні та конституційно-організаційні основи місцевого самоврядування					
Тема 1.1. Міжнародні та конституційно-правові та основи місцевого самоврядування	40	6		6	28
Тема 1.2. Система місцевого самоврядування. Служба в органах місцевого самоврядування.	40	6		6	28
Разом за розділом 1	80	12		12	56
Розділ 2. Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування та основні засади здійснення реформи децентралізації в Україні.					
Тема 2.1. Засади формування і використання матеріальної бази місцевого самоврядування	40	8		6	26
Тема 2.2 Основні засади реформи децентралізації в Україні.	30	4		6	20
Разом за розділом 2	70	12		12	46
Екзамен				2	
Усього годин	150	24		24	102

ЗАОЧНА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	заочна форма				
	Всього	у тому числі			
л		п/лаб.	сем.	с. р.	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Теоретичні та конституційно-організаційні основи місцевого самоврядування					
Тема 1.1. Міжнародні та конституційно-правові та основи місцевого самоврядування	40	4		2	34
Тема 1.2. Система місцевого самоврядування. Служба в органах місцевого самоврядування.	40	2		2	36
Разом за розділом 1	80	6		4	70
Розділ 2. Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування та основні засади здійснення реформи децентралізації в Україні.					

Тема 2.1. Засади формування і використання матеріальної бази місцевого самоврядування	40	2			38
Тема 2.2 Основні засади реформи децентралізації в Україні.	30	2		2	26
Разом за розділом 2	70	4		2	64
Екзамен				2	
Усього годин	150	10		6	134

4. Організація самостійної роботи студентів

4.1. Підготовка до семінарських занять

Тема 1.1. Міжнародні та конституційно-правові та основи місцевого самоврядування

Питання до семінарського заняття

1. Конституційне закріплення місцевого самоврядування в Україні.
2. Система законодавчо-правових актів, що визначають функціонування
  1. місцевого самоврядування в Україні.
  2. Повноваження місцевого самоврядування. Власні і делеговані
  3. повноваження місцевого самоврядування.
  4. Функції місцевого самоврядування.
5. Європейська Хартія місцевого самоврядування та Всесвітня Декларація
6. місцевого самоврядування.

Тема 1.2. Система місцевого самоврядування. Служба в органах місцевого самоврядування

Питання до семінарського заняття

1. Територіальна громада як елемент системи місцевого самоврядування.
2. Поняття територіальної громади.
3. Види територіальних громад. Функції і повноваження територіальних громад.
4. Поняття форм і методів представницьких органів місцевого самоврядування.
5. Сесія як організаційна форма діяльності представницьких органів місцевого самоврядування.
6. Виконавчий апарат районної, обласної ради.
7. Правова основа діяльності депутатів місцевих рад.
8. Виконавчі органи місцевого самоврядування в Україні.
9. Старости у структурі виконавчого комітету сільської, селищної, міської
10. ради. Повноваження старости.
11. Поняття і принципи служби в органах місцевого самоврядування.
12. Порядок проходження служби в органах місцевого самоврядування.
13. Правовий статус муніципальних службовців, їх права та обов'язки.

Тема 2.1. Засади формування і використання матеріальної бази місцевого самоврядування

Питання до семінарського заняття

1. Право комунальної власності у забезпеченні матеріальної основи
2. місцевого самоврядування.
3. Об'єкти комунальної власності територіальної громади.
4. Права органів місцевого самоврядування щодо здійснення права
5. власності у сфері управління об'єктами комунальної власності.
6. Спільна власність територіальних громад: формування і використання.
7. Місцеві бюджети у формуванні економічного базису місцевого самоврядування.

8. Доходи і видатки місцевих бюджетів

Тема 2.2. Основні засади реформи децентралізації в Україні.

Питання до семінарського заняття

1. Перспективні напрями формування сучасних територіальних громад.
2. Добровільне об'єднання територіальних громад. Принципи добровільного об'єднання територіальних громад.
3. Державна підтримка добровільного об'єднання територіальних громад та добровільного приєднання до об'єднаних територіальних громад.
4. Спроможна територіальна громада. "Розумне зростання" в об'єднаних територіальних громадах.
5. Механізми підвищення спроможності територіальних громад на засадах їх об'єднання та налагодження співробітництва між ними.
6. Засади й механізми ефективного функціонування системи місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад.

4.2. Матеріали для самоконтролю

Самостійна робота аспіранта у межах навчальної дисципліни «Основи місцевого самоврядування» передбачає написання та захист ним творчої роботи до кожного розділу на одну з передбачених переліком тем за власним вибором. Виконання цієї роботи зорієнтоване на практичне застосування знань і розвиток вмінь, здобутих в процесі лекційних і семінарських занять, самостійного опрацювання навчальних матеріалів. Творча робота висвітлює результати самостійного обдумування аспірантами актуальних проблем місцевого самоврядування в Україні. Викладення необхідних матеріалів повинно бути лаконічним, чітко сформульованим і відповідати суті проблеми. Результатом написання творчої роботи є обґрунтований авторський висновок щодо обраної тематики і можливі рекомендації для розв'язання проблеми.

Вимоги до захисту творчої роботи:

- творча робота повинна бути підготовлена кожним студентом індивідуально;
- виконана творча робота надається у електронному вигляді (файлом) викладачеві не пізніше, ніж за 2 тижні до початку екзаменаційної сесії;
- друкований варіант творчої роботи надається студентом під час захисту;
- результати написання творчої роботи презентуються студентом під час екзаменаційної сесії у формі короткої доповіді та відповідей на поставлені запитання;
- на захисті для доповіді надається 5 хв.

Структура творчої роботи.

У структурі творчої роботи виділяються такі основні складові частини.

1. Постановка проблеми:
  - короткий аналіз сучасного стану публічного управління у частині, що стосується обраної теми есе, виділення суперечностей та недоліків, що зумовлюють проблему;
  - чітке формулювання проблеми відповідно до виділених суперечностей та недоліків, основні складові проблеми;
  - негативні наслідки того, що проблема не вирішується.
2. Шляхи вирішення проблеми:
  - визначення підходів до вирішення проблеми;
  - опис конкретних шляхів реалізації обраних підходів.
3. Значення для практики:
  - позитивні зміни у галузі публічного управління внаслідок реалізації запропонованих підходів;
  - позитивне значення цих змін для розвитку відкритого врядування.
4. Висновки, що коротко відображають результати проведеного студентом дослідження проблеми.

5. Перелік використаних джерел, оформлених згідно із вимогами.

Вимоги до оформлення творчої роботи.

Творча робота має бути роздрукована на білому папері стандартного формату А4. Розмір шрифту – 14 кегель, міжрядковий інтервал – 1,5, поля – 2 см з усіх боків. Титульний аркуш творчої роботи повинен мати такий зміст: назва університету; назва інституту; назва кафедри; назва навчальної дисципліни; тема творчої роботи; прізвище, ім'я, по батькові аспіранта, курс, шифр академічної групи; рік написання творчої роботи. За титульним аркушем слідує план творчої роботи, в якому треба виділити всі її структурні частини. У плані праворуч позначаються номери сторінок початку кожного пункту. Обсяг творчої роботи визначається вмінням студентом стисло і водночас вичерпно розкрити тему: показати значення проблеми, що розглядається, оцінити, як вона висвітлюється в спеціальній літературі та розв'язується на практиці, зробити висновки та обґрунтувати власні пропозиції. Обсяг роботи – 15-20 сторінок. Обов'язкова вимога: чітке посилання на джерела інформації. Всі цифри, факти, теорії, думки вчених, цитати повинні мати посилання у вигляді [2, с. 54] (перша цифра означає номер джерела у наведеному в кінці реферату списку літератури, а друга цифра – номер сторінки у цьому джерелі). Бажано використовувати в творчій роботі таблиці, схеми, графіки, діаграми тощо. Список використаної літератури (не менше 7 джерел) оформляється згідно з діючими правилами. Якщо інформація взята з мережі Інтернет, потрібно, як і для звичайної літератури, вказати автора, назву статті, а потім навести адресу сайту в Інтернеті. У творчій роботі мають бути обов'язково авторські пропозиції щодо вирішення проблеми, що розглядається. До тексту творчої роботи додається презентація у форматі Microsoft Power Point обсягом 10-12 слайдів, що відображає основні положення творчої роботи відповідно до його структури.

Перелік тем творчих робіт до розділу 1

1. Місцеве самоврядування як форма народовладдя й публічної влади. Роль та значення місцевих органів в системі державного урядування.
2. Європейська Хартія місцевого самоврядування та Всесвітня Декларація місцевого самоврядування. Територіальне представництво у світовому співтоваристві.
3. Теорія природних прав вільної громади.
4. Громадівська теорія місцевого самоврядування.
5. Державницька теорія місцевого самоврядування.
6. Теорія дуалізму муніципального управління.
7. Основні моделі місцевого самоврядування: англосаксонська та континентальна (французька).
8. Змішана, іберійська, радянська моделі місцевого самоврядування.
9. Система місцевого самоврядування. Органи місцевого самоврядування первинного і вторинного рівня.
10. Система органів місцевого самоврядування територіальної громади.
11. Система повноважень місцевого самоврядування.
12. Система форм здійснення місцевого самоврядування. Форми безпосередньої та представницької демократії у здійсненні місцевого самоврядування.
13. Статут територіальної громади, його функціональне призначення.
14. Порядок розробки і прийняття статуту територіальної громади. Зміст статуту територіальної громади.
15. Регламенти місцевих рад. Рішення рад.
16. Розпорядження сільських, селищних, міських голів.
17. Рішення виконавчих комітетів місцевих рад.
18. Накази керівників управлінь і відділів сільських, селищних, міських рад тощо.
19. Порядок підготовки, прийняття та реалізації актів органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Перелік тем творчих робіт до розділу 2

1. Право комунальної власності у забезпеченні матеріальної основи місцевого самоврядування.
2. Об'єкти комунальної власності територіальної громади. Матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування.
3. Участь держави у формуванні доходів місцевих бюджетів.
4. Доходи і видатки місцевих бюджетів.
5. Збалансування місцевих бюджетів.
6. Взаємодія органів місцевого самоврядування базового рівня з органами місцевого самоврядування регіонального рівня.
7. Форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування.
8. Взаємовідносини органів місцевого самоврядування з органами виконавчої влади.
9. Взаємодія органів місцевого самоврядування з підприємницькими структурами, які функціонують в адміністративно-територіальних утвореннях.
10. Взаємовідносини органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян.
11. Співробітництво територіальних громад як спосіб підвищення їх конкурентоспроможності.
12. Принципи співробітництва. Суб'єкти та сфери співробітництва територіальних громад.
13. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед територіальними громадами.
14. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед державою.
15. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед юридичними і фізичними особами.

4.3. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

4.4. Перелік питань для підготовки до підсумкового контролю

1. Місцеве самоврядування як форма народовладдя й публічної влади. Роль та значення місцевих органів в системі державного урядування.
2. Європейська Хартія місцевого самоврядування та Всесвітня Декларація місцевого самоврядування. Територіальне представництво у світовому співтоваристві.
3. Теорія природних прав вільної громади.
4. Громадівська теорія місцевого самоврядування.
5. Державницька теорія місцевого самоврядування.
6. Теорія дуалізму муніципального управління.
7. Основні моделі місцевого самоврядування: англосаксонська та континентальна (французька).
8. Змішана, іберійська, радянська моделі місцевого самоврядування.
9. Система місцевого самоврядування. Органи місцевого самоврядування первинного і вторинного рівня.
10. Система органів місцевого самоврядування територіальної громади.
11. Система повноважень місцевого самоврядування.
12. Система форм здійснення місцевого самоврядування. Форми безпосередньої та представницької демократії у здійсненні місцевого самоврядування.
13. Статут територіальної громади, його функціональне призначення.
14. Порядок розробки і прийняття статуту територіальної громади. Зміст статуту територіальної громади.
15. Регламенти місцевих рад. Рішення рад.
16. Розпорядження сільських, селищних, міських голів.

17. Рішення виконавчих комітетів місцевих рад.
18. Накази керівників управлінь і відділів сільських, селищних, міських рад тощо.
19. Порядок підготовки, прийняття та реалізації актів органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
20. Право комунальної власності у забезпеченні матеріальної основи місцевого самоврядування.
  1. 21.Об'єкти комунальної власності територіальної громади. Матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування.
21. Участь держави у формуванні доходів місцевих бюджетів.
22. Доходи і видатки місцевих бюджетів.
23. Збалансування місцевих бюджетів.
24. Взаємодія органів місцевого самоврядування базового рівня з органами місцевого самоврядування регіонального рівня.
25. Форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування.
26. Взаємовідносини органів місцевого самоврядування з органами виконавчої влади.
27. Взаємодія органів місцевого самоврядування з підприємницькими структурами, які функціонують в адміністративно-територіальних утвореннях.
28. Взаємовідносини органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян.
29. Співробітництво територіальних громад як спосіб підвищення їх конкурентоспроможності.
30. Принципи співробітництва. Суб'єкти та сфери співробітництва територіальних громад.
31. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед територіальними громадами.
32. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед державою.
33. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед юридичними і фізичними особами.
34. Перспективні напрями формування сучасних територіальних громад.
35. Добровільне об'єднання територіальних громад. Принципи добровільного об'єднання територіальних громад.
36. Державна підтримка добровільного об'єднання територіальних громад та добровільного приєднання до об'єднаних територіальних громад.
37. Спроможна територіальна громада. "Розумне зростання" в об'єднаних територіальних громадах.
38. Механізми підвищення спроможності територіальних громад на засадах їх об'єднання та налагодження співробітництва між ними.

5. Критерії та система оцінювання результатів навчання

5.1. Політика курсу

Відвідування лекційних занять є добровільним, проте враховується при підсумковому контролі шляхом задавання додаткових запитань за відповідним матеріалом.

Відвідування семінарських занять є обов'язковим, їх пропуск автоматично знижує підсумкову оцінку за курсом, оскільки на відповідні семінари аспірант не отримує балів.

Політика академічної доброчесності визначається згідно з Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в Таврійському національному університеті імені В.І. Вернадського.

5.2. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Денна форма навчання

Поточний контроль	Підсумковий	Сума
-------------------	-------------	------

						контроль	
Розділ 1			Розділ 2				
C1.1	C1.2	TP1	C.2.1	C.2.2	TP2	40	100
10	10	10	10	10	10		

C1.1, ... C2.2.– семінари до тем розділів
TP1, TP2 – творчі роботи до розділів

Заочна форма навчання

Поточний контроль						Підсумковий контроль	Сума
Розділ 1			Розділ 2				
C1.1	C1.2	TP1	C.2.2	TP2		40	100
10	10	10	15	15			

C1.1, ... C2.2.– семінари до тем розділів
TP1, TP2 – творчі роботи до розділів

5.3. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79	добре	C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Не передбачено.

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Європейська Хартія місцевого самоврядування / Місцеве самоврядування. - 1997.- № 1-2.
2. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року.
3. Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>
4. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. -1997 .- № 1-2. – Ст. 95.
5. Про столицю України – місто-герой Київ: Закон України від 15 січня 1999 року № 401-XIV.
6. Про всеукраїнський та місцеві референдуми: Закон України // Відомості Верховної Ради України. -1991. - № 33. – Ст. 443.
7. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11 липня 2001 р. № 2625-III.
8. Про ратифікацію Європейської Хартії місцевого самоврядування: Закон України / Відомості Верховної Ради України. - 1997. - № 38. – Ст. 249.
9. Про місцеві вибори: Закон України - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/595-19>
10. Про статус депутатів місцевих рад // Відомості Верховної Ради України. - 2002.- № 40.- Ст. 290.

11. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лютого 2015 р. № 157 – VIII
12. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80/priNot1390244774041107>
13. Концепція адміністративної реформи в Україні: Затверджена Указом Президента України № 810/98 від 22 липня 1998 року. – К., 1998.
14. План заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 червня 2014 р. № 591-р - <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/591-2014-%D1%80>
15. Про затвердження рекомендаційних переліків структурних підрозділів обласної, Київської та Севастопольської міської, районної, районної в м. Києві та Севастополі державних адміністрацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2012 р. № 606.
16. Про затвердження Порядку утворення структурних підрозділів обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації, не передбачених переліками, затвердженими Кабінетом Міністрів України, та введення додаткової посади заступника голови місцевої державної адміністрації: Постанова Кабінету Міністрів України від 13 червня 2000 р. № 957.
17. Указ Президента України №412/2018: Про додаткові заходи щодо забезпечення реформ із децентралізації влади. URL: https://www.president.gov.ua/documents/412201825710?fbclid=IwAR1NT84ivwtxpgWTP0PjtuTK3uJRG15by7YY3ESslbWyC9bt56Oav_s-fYY
18. Про внесення змін до Закону України «Про місцеві державні адміністрації» та деяких інших законодавчих актів України щодо реформування територіальної організації виконавчої влади в Україні № 4298. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70293
19. Про внесення змін до деяких законів України щодо впорядкування окремих питань організації та діяльності органів місцевого самоврядування і районних державних адміністрацій Закон України № 1009-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1009-20#Text>

Додаткові

1. Вакуленко В.М. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В.М. Вакуленко, О.С.Ігнатенко, Г.А.Борщ та ін. К., НАДУ, «Фенікс», 2012. 576 с.
2. Гетьман Є.А. Окремі питання нормотворчої діяльності місцевих державних адміністрацій. Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2014. №1. С. 93–96. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_1_18.pdf. 20
3. Гладка Т.І. Децентралізація влади в Україні як засіб посилення демократії та підвищення її стабільності. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/12_2015/10.pdf.
4. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.] ; за наук. ред. Я. А. Жаліло. Київ : НІСД, 2019. 192 с.
5. Енциклопедичний словник з публічного управління/Укл.: Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін.; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трошинського, Ю.П. Сурміна.К.: НАДУ, 2010. 820 с.
6. Європейська Хартія місцевого самоврядування (Рада Європи, 15 жовтня 1985 р.).
7. Звіздай О.В. Нормативно-правові засади розвитку місцевого самоврядування в Україні. Актуальні проблеми державного управління. 2015. № 1. С. 242-249. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2015_1_35.
8. Інститут старост в об'єднаних громадах: обрання та місце у системі управління / О. Колесников, О. Калашнікова, М. Дзюпин. К. 2016. 36 с.
9. Конституція України від 28.06.1996 №254к/96-ВР, Відомості Верховної Ради України

(ВВР), Україна, 1996, № 30, 141 с.

10. Кравченко В. Питання компетенції місцевого самоврядування в контексті реформування системи територіальної системи влади / В. Кравченко, М. Пітцик // Збірник матеріалів та документів; За заг. ред. Р.П. Безсмертного. К. : Атіка-Н, 2009. С. 227.
11. Куйбіда В.С. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні [Текст] : [навч. посіб.]; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини "Україна", Вища шк. політ. лідера. К. : [Ун-т "Україна"], 2011. 158 с.
12. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук]. К. : 2017. 110 с.
13. Лукша О.В. Місцеве самоврядування в Україні : посібник-порадник для депутатів місцевих рад / [Лукша О.В., Федів І.О.]; [за ред. М.Пітцика]. К., 2010.
14. Мельник А.Ф., Монастирський Г.Л. Управління розвитком муніципальних утворень: теорія, методологія, практика: Монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2007. 476 с.
15. Мельник А.Ф., Монастирський Г.Л., Дудкіна О.П. Муніципальний менеджмент: Навч. посібник. К.: Знання, 2006. 420 с.
16. Методика формування спроможних територіальних громад. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2015 р. № 214// <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF>
17. Методичні рекомендації щодо розроблення Статуту територіальної громади. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житловокомунального господарства України. <https://decentralization.gov.ua/news/10653>
18. Місцеве самоврядування в Україні: сучасний стан та основні напрями модернізації : наук. доп. / [редкол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, В. В. Толкованов та ін.] ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка. К. : НАДУ, 2014.
19. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук. К.: ІКЦ «Легальний статус». 2016. 80 с.
20. Муніципальне право України: підручник / за ред. Баймуратова М.О. 2-ге вид. доп. К.: Правова єдність, 2009. 720 с.
21. Напрями активізації участі громадськості у місцевому самоврядуванні в містах України: Аналітична записка [Електронний ресурс] / Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1809/>.
22. Науково-практичне забезпечення децентралізації надання послуг в об'єднаних територіальних громадах : матеріали наук.-практ. конф., Київ, 18 квіт. 2018 р. / за заг. ред. Р.В. Войтович, П.В. Ворони. К: ІПК ДСЗУ, 2018. 360 с.
23. Практичні рекомендації з питань формування спроможних територіальних громад/ авт. кол.: С. М. Серьогін, О. М. Кужман, Є. І. Бородін, Ю. П. Шаров (та ін.). Д.: ДРІДУ НАДУ. 2016. Вип.4. 64 с. (Сер. «Бібліотека реформування місцевого самоврядування»).
24. Принципи трансформації адміністративно-територіального устрою України [Електронний ресурс]. URL: <http://pravo.studio/derjavipravaistoriya/printsipi-transformatsiji-administrativno-72122.html>.
25. Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
26. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>
27. Про місцеві вибори. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>
28. Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>
29. Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>
30. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1.04. 2014 р.

URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>

31. Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П.В. Ворони. Київ, 2018.475 с.
32. Розвиток міської громади: запровадження нових технологій муніципального управління: Практичний посібник/ за ред. В. Кравченка та В.Д. Полтавець, науковий консультант М. Пітцик. К., 2006.
33. Співробітництво територіальних громад URL:<http://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/regional-dev/rozvytok-mistsevoho-samovryaduvannya/spivro-bitnytstvo>.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України. – <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a>
2. Національна академія державного управління при Президентові України. – <http://www.academy.gov.ua>
3. Національне агентство України з питань державної служби. – <http://www.nads.gov.ua>
4. Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – <http://www.president.gov.ua>
5. Реформи в Україні. Реформа державного управління. – <http://reforms.in.ua/ua/reformy/reforma-derzhavnogo-upravlinnya>
6. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. – <http://www.kmu.gov.ua/control>
7. Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського союзу. – <http://www.center.gov.ua>
8. <https://decentralization.gov.ua/about>